

การศึกษาวิเคราะห์พระสูตรอุณหัสสะวิชัยในล้านนา

An Analytical Study of Unhassavijai Sutra in Lanna

พระใบฎีกายงยศ กิตติวัฒนโณ^๑
PhrabitikaYoungyot Kittiwanno

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของพระสูตรอุณหัสสะวิชัย เพื่อศึกษาสาระธรรมที่ปรากฏในพระสูตรอุณหัสสะวิชัย เพื่อศึกษาอิทธิพลของพระสูตรอุณหัสสะวิชัยในสังคมล้านนา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพ โดยค้นคว้าข้อมูลทั้งจากภาคเอกสารและการสัมภาษณ์

ผลการศึกษวิจัยพบว่า การนำอุณหัสสะวิชัยสูตรไปสวดในพิธีสืบชะตาเป็นพิธีกรรมของชาวล้านนาที่มีการปฏิบัติและสืบสานมาตั้งแต่บรรพกาล อันประกอบด้วยพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีทั้งบุญพิธี กุศลพิธี ทานพิธี โดยมีแนวคิดมาจาก เรื่อง आयुวัฒน์กุมาร พบว่ามีความเป็นมาอันยาวนานและมีหลักฐานคัมภีร์ในใบลาน จารึกอักษรล้านนา พิธีกรรมสืบชะตานิยมทำกันหลายโอกาส เช่น เนื่องด้วยโอกาสวันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่ หรือในโอกาสที่ได้รับเลื่อนยศตำแหน่ง เป็นต้น เพื่อต่อดวงชะตา เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เป็นขวัญและกำลังใจของผู้ที่ได้รับการประกอบพิธีกรรม และมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ด้านสาระธรรมที่ปรากฏในพระสูตรอุณหัสสะวิชัย คือ ๑) หลักสัจธรรม ประกอบด้วย ความเชื่อเรื่องกรรม กฎแห่งกรรม การบำเพ็ญเพียร พระนิพพาน ๒) หลักจริยธรรม ประกอบด้วย การรักษาศีล ความมุ่งหมายของศีล อานิสงส์การรักษาศีล กุศลกรรมบถ ๑๐ อกุศลกรรมบถ ๑๐ การฟังธรรมของพระพุทธเจ้าตามกาลเวลาที่สมควร(สัตบุรุษ) อานิสงส์การฟังธรรมของพระพุทธเจ้าตามกาลเวลาที่สมควร การแผ่เมตตา อานิสงส์การแผ่เมตตา

^๑ วัดหัวฝาย ตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๕๒ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘)

ด้านอิทธิพลของอุณหัสนะวิชัยสูตรในสังคมล้านนา ความเชื่อของชาวล้านนา ได้แก่

๑) ความเชื่อเรื่องอำนาจแห่งพระรัตนตรัย ๒) ความเชื่อในการต่ออายุให้ยืนยาว ๓) ความเชื่อในความสุขของชีวิต ๔) ความเชื่อในความสามัคคี

คำสำคัญ: พระสูตรอุณหัสนะวิชัย, ล้านนา

Abstract

The purposes of the research were to 1) study about the background and importance of the Unnatsavichaiya Sutra 2) to study about Dhamma contents appeared in the Unnatsavichaiya Sutra and 3) to study about the influence of the Unnatsavichaiya Sutra in the Lanna kingdom. This research was both documentary research and qualitative research whose data had been searched through a wide range of documents and the interview.

Concerning the result of the research: It was found that the application of the Unnatsavichaiya Sutra in chanting of the Sueb-chata (the life-lengthening) ritual was the customary practice of the Lanna's people which had been performed and handed on since the ancient time. This practice comprised of the religious rituals which included virtuous ritual, benefit-making ritual and donating ritual and its concept could be based on the Ayuvattanagumara tale. The Unnatsavichaiya Sutra has a long history and appeared as evidence in the palm-leaf manuscripts which has written with the Lanna alphabets. The Sueb-chata (the life-lengthening) ritual is usually performed in many occasions such as on the birthday on the new house celebration on the job promotion ,etc. This ritual could be interpreted that it was done to extend or lengthen one's life pertaining to his or her health. People who were provided this ritual would have a stronger spirit and encouragement and had cherished faith in Buddhism.

As for the Dhamma contents appeared in the Unnatsavichaiya Sutra, they were 1) the precept of truth, containing the belief of Karma, the rule of Karma, the persevered practice and Nirvana 2) the precept of ethics, containing the cherishing of Silas, purposes of Silas, benefits of cherishing Silas, ten Kusala-kamapatha and ten Akusala-kamapatha, listening the Dhamma preached by the Buddha in the timely manner (good person), the benefit of listening the

๕๔ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘)

Dhamma preached by the Buddha in the timely manner, sharing loving kindness and the benefit of loving kindness.

Regarding the influence of the Unnatsavichaiya Sutra in Lanna society, it had the influence upon belief of the Lanna's people namely 1) belief about power of the Triple Gems (Phrarattanatrai) 2) belief about lengthening of one's life 3) belief about happiness of life and 4) belief about the harmony.

Keywords: Unhatsavichiya Sutra, Lanna

บทนำ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไทยในอดีต พระสงฆ์เปรียบเสมือนเป็นผู้นำ ชุมชนและสังคม บทบาทของพระสงฆ์มีความโดดเด่นในการนำพาสังคมทั้งในด้านพิธีกรรมและ ปัญญาความรู้แจ้งเห็นจริง วัดจึงเป็นที่โรงเรียน โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ เป็นศูนย์รวมใจ ของปวงชนในชุมชนนั้น ๆ อดีตเป็นมาอย่างไร ปัจจุบันยังคงเป็นเช่นนั้น แม้ว่าจะมีการแปร เปลี่ยนไปตามสังขารของกาลเวลา แต่อย่างไรเสียวัดและพระสงฆ์ก็ยังคงเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยอย่างไม่เสื่อมคลาย พระพุทธศาสนาซึ่งประกอบด้วยศาสน ธรรมอันหมายถึงหลักคำสั่งสอนของพุทธบิดาที่ทรงโปรดเวไนยสัตว์เพื่อความพ้นทุกข์นั้นคือ ให้ เว้นจากทุกข์จริง คือ ประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ประพฤติสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ และการทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นต้น ศาสนบุคคล อันหมายถึง พระสงฆ์สาวก พระภิกษุ สามเณร ผู้ปฏิบัติดีแล้ว ทรงสั่งสอนพุทธบริษัทให้รู้ตามศาสนสถาน พระพุทธศาสนาจะขาดเสียมิได้เลยก็คือ วัดวา อาราม อันเป็นเสนาสนะของพระภิกษุสามเณร และสุดท้ายที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ก็คือ ศาสนพิธี อันประกอบด้วยพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีทั้งบุญพิธี กุศลพิธี ทานพิธี ด้วยศาสนพิธีนี้เองที่สืบสานเอาดวงใจของคนไทยทั้งชาติให้มีมรดกทางวัฒนธรรมอันมีค่า การ สืบชะตาตามความเชื่อของชาวล้านนา เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่จัดทำขึ้นเพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง ครอบครัวและความสงบ สุขของบุคคล ทั้งนี้เพราะบางครั้งเห็นว่าเกิดความเดือดร้อนขึ้นมาจาก อิทธิพลของดาวพระเคราะห์ มาเบียดบังทำให้บ้านเมืองเกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย จลาจล เกิด โรคภัยไข้เจ็บแก่ประชาชน จึงต้องทำพิธีสืบชะตาขึ้น นอกเหนือจากความสามัคคีแล้วสิ่งหนึ่งที่ แฝงมาด้วยก็คือ ความเชื่อในเรื่องกรรมที่สามารถบันดาลให้เกิดความสุขขึ้นทางใจโดยความเชื่อ เหล่านี้จะเกี่ยวเนื่องกับหลักธรรมทางศาสนาเป็นประการหนึ่ง แสงสว่างที่ส่องให้พุทธศาสนิกชน ก้าวตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงชี้แนะเอาไว้เมื่อกว่า ๒,๕๐๐ กว่าปีที่แล้ว

ประเพณีสืบชะตานิยมทำกันในหลายโอกาส เช่น เนื่องในวันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่ ด้รับ การเลื่อนยศตำแหน่ง หรือมีแขกสำคัญมาเยือนก็สามารถจัดพิธีการนี้ เป็นการต้อนรับดังที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดพิธีผูกพระกรและบายศรีสู่ขวัญแด่ พระราชอาคันตุกะที่เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยือนประเทศไทยหลายครั้ง นั่นคือ พิธีสืบ ชะตาหากแต่เป็นงานใหญ่ระดับชาติ พิธีสืบชะตานับได้ว่าเป็นประเพณีของคนไทยล้านนา

ที่สืบสานมาตั้งแต่บรรพกาล คนล้านนานอกจากจะมีภาษาพูด ภาษาเขียนเป็นของตัวเองแล้วยังมีจารีตประเพณีเป็นของตนเอง การทำพิธีสืบชะตาเป็นจารีตอย่างหนึ่งในหลาย ๆ สิ่งที่คนเมืองมักนิยมทำกันในช่วงเทศกาลปีใหม่เมือง (สงกรานต์) แต่ก็ไม่ได้จำกัดกาล

จุดมุ่งหมายในการประกอบพิธีสืบชะตาก็เนื่องมาจากมีความเชื่อดังกล่าวข้างต้นว่าชะตาชีวิตของคนเรานั้นมีความเป็นไปไม่เหมือนกัน บุคคลใดชะตาดีก็มีความสุข ปราศจากความทุกข์กังวล หรือโรคร้ายเบียดเบียน ตรงกันข้ามถ้าผู้ใดโชคร้ายพบแต่ความทุกข์ความกังวล ไม่สบายกาย ไม่สบายใจก็จะเรียกว่าชะตาตก ยิ่งถ้าผู้ใดเจ็บป่วยแทบจะเอาชีวิตไม่รอด หรือบางทีก็ถึงแก่ความตายในเวลาอันไม่สมควรตายก็มักจะเรียกว่าชะตาขาด โดยมากเมื่อมีเหตุ คือ เจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเวลายาวนาน รักษาไม่หาย มีความทุกข์ใจ กังวลใจมาก ทำกิจการใดก็ไม่เจริญก้าวหน้าผูกดวงชะตาตามหลักโหราศาสตร์ให้ ถ้าผลปรากฏออกมาว่า ชะตาขาด ๑ ชั้น หรือ ๒ ชั้น ก็ยังพอทำเนา แต่ถ้าชะตาขาดถึง ๓ ชั้น ถือว่าร้ายแรงถือว่าเสียชีวิต ต้องรับหาทางแก้ไขโดยมากจะนิยมให้ทำ พิธีสืบชะตา ซึ่งหากแก้ไขทันการณ์ถูกวิธี เชื่อว่าจะสามารถรอดพ้นอันตรายไปได้ คนถึงที่ตายก็จะรอดตาย ที่เจ็บไข้ก็จะหายที่โชคร้ายก็จะกลายเป็นโชคดี

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์พระสูตรอุณหสสะวิชัยในล้านนา เพื่อทราบความเป็นมาและความสำคัญ สารธรรม อธิธิพลของพระสูตร อุณหสสะวิชัยในสังคมล้านนา ต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จากเอกสารที่ปรากฏในคัมภีร์ใบลาน มีความเกี่ยวข้องในการสืบชะตาของสังคมล้านนา ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของพระสูตรอุณหสสะวิชัย
๒. เพื่อศึกษาสารธรรมที่ปรากฏในพระสูตรอุณหสสะวิชัย
๓. เพื่อศึกษาอิทธิพลของพระสูตรอุณหสสะวิชัยในสังคมล้านนา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

๑. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระสุตรอุณหัสนะวิชัยในล้านนา โดยใช้เอกสารอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ แหล่งข้อมูล ทุตติภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ อรรถกถา คัมภีร์ใบลาน หนังสือ ตำรา บทความ เอกสารวิชาการและรายงานวิจัย

๒. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

รวบรวมต้นฉบับคัมภีร์อุณหัสนะวิชัย อักษรล้านนา ฉบับวัดสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ นำมาปริวรรตเป็นภาษาบาลี+อักษรไทย พร้อมทั้งตรวจชำระโดยเทียบเคียงกับฉบับที่ปริวรรตจากตัวอักษรล้านนาของนายประสิทธิ์ ขอบรูป จากนั้นแปลเป็นภาษาไทย

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่ และนำมาวิเคราะห์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔. วิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งที่เป็นพระภิกษุ จำนวน ๕ รูป และคฤหัสถ์ จำนวน ๑ คน

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) เรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ข้อมูล จากด้านตำราเอกสาร งานวิจัยและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด โดยการอธิบาย ตีความ เปรียบเทียบประเด็นจัดเป็นหมวดหมู่

๓) เขียนรายงานการวิจัย โดยนำเสนอสาระสำคัญที่ได้เรียบเรียงไว้ สรุปผลแล้ว นำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนาพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ความเป็นมาและความสำคัญของพระสูตรอุณหสสะวิชัย

การสืบชะตาตามความเชื่อของชาวล้านนา เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่จัดทำขึ้นเพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง ครอบครัวและความสงบ สุขของบุคคล เพราะบางครั้งเห็นว่าเกิดความเดือดร้อนขึ้นมาจากอิทธิพลของดาวพระเคราะห์ มาเบียดบังทำให้บ้านเมืองเกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย จลาจล เกิดโรคภัยไข้เจ็บแก่ประชาชน จึงต้องทำพิธีสืบชะตาขึ้น นอกเหนือจากความสามัคคีแล้วสิ่งหนึ่งที่แฝงมาด้วย คือ ความเชื่อในเรื่องกรรมที่สามารถบันดาลให้เกิดความสุขขึ้นทางใจ โดยความเชื่อเหล่านี้จะเกี่ยวเนื่องกับหลักธรรมทางศาสนาเป็นประการหนึ่ง แสงสว่างที่ส่องให้พุทธศาสนิกชนก้าวตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ประเพณีสืบชะตานิยมทำกันในหลายโอกาส เช่น เนื่องในวันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่ ใต้รับการเลื่อนยศตำแหน่ง หรือมีแขกสำคัญมาเยือนก็สามารถจัดพิธีการนี้ เป็นการต้อนรับดั่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดพิธีผูกพระกรและบายศรีสู่ขวัญแด่พระราชอาคันตุกะที่เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยือนประเทศไทยหลายครั้ง พิธีสืบชะตานับได้ว่าเป็นประเพณีของคนไทยล้านนาที่สืบสานมาตั้งแต่บรรพกาล คนล้านนานอกจากจะมีภาษาพูด ภาษาเขียนเป็นของตัวเอง แล้วยังมีจารีตประเพณีเป็นของตนเอง การทำพิธีสืบชะตาเป็นจารีตอย่างหนึ่งในหลาย ๆ สิ่งที่คนเมืองมักนิยมนำกัน ผู้คนในสังคมส่วนใหญ่ ก็ยอมรับว่าประเพณีพิธีกรรม เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของพวกเขาตน ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน ยังมีความสัมพันธ์กันระหว่างระบบความเชื่อดั้งเดิม และความเชื่อใหม่ โดยมีครอบครัวและชุมชนทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกที่มีคุณค่าและมีความสุขในการมีชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชน การจัดกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับประเพณี และพิธีกรรมตามความเชื่อของชุมชนนั้น

เนื่องด้วยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำพระสูตรอุณหสสะวิชัยที่นำมาสวดในการสืบชะตา เพื่อเป็นสิริมงคลที่พระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีนี้ และได้ค้นคว้าคัมภีร์ไบเบิล ที่ได้จารึกไว้วัดสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พร้อมทั้งได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นส่วนประกอบของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นายประสิทธิ์ ขอบรูป^๒ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพระสุตรอุณหัสสะวิชัย ไว้ว่า
พระพุทธรองค์จึงทรงแสดงอุณหัสสะวิชะยะคาถา อันมีใจความดังนี้

อตฺถิ อุณหิสสะ วิชะโย อัมโม โลเก อะนุตตะโร สัพพะสัตตะหิตตถายะ ตัง ตะวัง
คัณหาหิ เทวะเต ตุก่อนเทวดา, ธรรมะอันประเสริฐซึ่งเป็นอุณหิสสะวิชัย หรือเป็นผ้าประเจียดนั้น
มีอยู่ในโลกนี้ คือประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งปวง ท่านจงถือเอาซึ่งธรรมะนั้นเถิด ประวิชัย
ราชาทัณเฑ อะมะมุสเสหิ ปาวะเก พยัคฆะ นาคะ วิเส ภูเต อะกาละมะระณณะ วา ก็จักพ้น
จากราขทัณท์พิงพัน จากราขทัณท์พิงพันจากการเบียดเบียนของมนุษย์ พ้นจากไฟพ้นจากเสือ
พ้นจากนาค พ้นจากยาพิษ พ้นจากภูต พ้นจากความตาย อันไม่ประกอบด้วยกาล สัพพัสมา
มะระณา มุตโต ฐฐะเปตวา กาละมาริตัง จะเป็นผู้พ้นจากความตายทั้งปวง เว้นแต่ความตายตาม
กาล หรือสมควรแก่กาล ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา ด้วยอานุภาพแห่งธรรมะ
นั้นนั่นแหละ เทวดา จงเป็นผู้มีความสุขทุกเมื่อ สุทระสีลัง สะมาทายะ อัมมัง สุจะริตัง จะเร
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา ลิกขิตัง จินติตัง ปุชัง ธาระณัง วาจะนัง คะรุง
ปะเรสัง เทสะนัง สุตตะวา ตัสสะ อายุ ปะวัตตะะตีติ เพราะได้ฟังธรรมแล้ว เขียนไว้ คิดไว้
บูชาอยู่ ทรงจำไว้ บอกกล่าว แก่กันและกันและมีความเคารพหนักแน่นในธรรมนั้น แล้วอายุของ
เขาย่อมเจริญดังนี้

สาระธรรมที่ปรากฏในพระสุตรอุณหัสสะวิชัย

สังฆธรรมในทางพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในพระสุตรอุณหัสสะวิชัย ประกอบด้วย
(๑) กรรม คือ การที่บุคคล คนหนึ่งได้รับผลที่ลำบาก หรือ ทุกข์แสนสาหัส “เป็นกรรมของมัน”
กรรม หมายถึง ผลของการกระทำ หลักคำสอนของทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ
สมบุรณ์ ตาสนธิ^๓ ที่กล่าวไว้ว่า กรรม คือ การที่บุคคล คนหนึ่งได้รับผลที่ลำบาก หรือ ทุกข์แสน
สาหัส “เป็นกรรมของมัน” กรรม หมายถึง ผลของการกระทำ หลักคำสอนของทางพระพุทธ
ศาสนา ให้ทัศนะอีกแบบหนึ่ง คำว่า “กรรม” ภาษาบาลีว่า กัมมะ แปลว่า การกระทำที่เป็นบุญ

^๒ นายประสิทธิ์ ขอบรูป ผู้แปลภาษาล้านนา, อุณหัสสะวิชัย, (หอไตรวัดสูงเม่น ตำบลสูงเม่น
อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่), ๒๘ กันยายน ๒๕๕๗.

^๓ สมบุรณ์ ตาสนธิ, กว่าจะมาเป็นพระพุทธเจ้า, (นนทบุรี: บริษัท ริงค์ บีคอนด์ บุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๕๔),
หน้า ๑๑๘.

เป็นบาป กรรม^๔ ไว้ว่า เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเพียงดั่งเนินปราศจากความ
เศร้าหมองอ่อน เหมาะแก่การใช้งาน ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวอย่างนี้ เรานั้นได้น้อมจิตไปเพื่อ
จตุปปัตตญาณ เห็นหมู่วิวัจจกัณฐ์ กาลังอุบัติ ทั้งชั้นต่ำและชั้นสูง งามและไม่งาม เกิดดีและ
ไม่ดี ด้วยตาทิพย์อันบริสุทธิ์เหนือมนุษย์ เรา รู้ชัดถึงหมู่วิวัจจกัณฐ์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์ที่ประกอบ
กายทุจริต วิชิตุจริต มโนทุจริต กล่าวร้ายพระอริยะมีความเห็นผิด และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรม
ตามความเห็นผิด พวกเขาหลังจากตายแล้วจะไปบังเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก แต่หมู่วิวัจจกัณฐ์
ที่ประกอบกายสุจริต วิชิตุจริต มโนสุจริต ไม่กล่าวร้ายพระอริยะ มีความเห็นชอบ ชักชวนผู้อื่น
ให้ทำกรรมตามความเห็นชอบ พวกเขาหลังจากตายแล้ว จะไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ทำคุณ
งามความดี ทำที่ด้านทานความฉลาดกลัวไว้แล้ว^๕ ไม่ได้ทำชั่ว ไม่ได้ทำบาปหยาบช้ำทารุณอะไร
ไว้ สร้างแต่คุณงามความดี ไม่สร้างกรรมชั่วเลย จะมีชีวิตอยู่อย่างลำบากยากเข็ญไปทำไม ตาย
เสียดีกว่า หลังจากตายแล้ว จักไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ จักเฝ้าอิมพรังพร้อมด้วย กามคุณ ๕
อันเป็นทิพย์ สอดคล้องกับ พุทธศาสนิกขุ และปัญญานันทิกขุ^๖ ที่กล่าวไว้ว่า กรรมของ
พระพุทธเจ้า ในกรรมตามหลักพุทธธรรม พระพุทธองค์ตรัสไว้ทั้งภาษาคน ภาษาธรรม อย่างแรก
ภาษาคน คือ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องที่ มองเห็นด้วยตาใน ด้วยธรรมจักขุ ในภาษา
ธรรม สำหรับคนทั่วไปในลักษณะที่ต้องเชื่อ หรือ เพียงแต่สำหรับเชื่อ แล้วก็ต้องไม่มองเห็นชัด
เช่น กรรมทำไว้ในชาตินี้ ตายแล้วก็จะได้รับผลในชาติหน้า ได้รับผลชาตินี้ก็มี ชาติหน้าต่อ ตาย
แล้วก็มี กระทบชาติต่อๆ ไปอีกก็มี คำว่า ชาติต่อๆ ไปหลังจากตายแล้วนี้ มันก็เป็นสิ่งที่เอามาดู
ไม่ได้เห็นไม่ได้ ถือเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องความเชื่อ หรือเป็นเรื่องศีลธรรมที่ตั้งรากฐานอยู่
บนความเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับ สมเด็จพระญาณสังวร^๗ ที่กล่าวไว้ว่า กรรม ตามหลัก
พระพุทธศาสนา แปลว่า กิจการที่คนกระทำ ด้วยกาย เรียกว่า กายกรรม ด้วยวาจา เรียกว่า
วจีกรรม ด้วยใจ เรียกว่า มโนกรรม อีกนัยหนึ่งเรียกการกระทำ หมายถึง ทำทางกาย ทำทาง

^๔ วิ.มหา. (ไทย) ๑/๑๓/๖.

^๕ วิ.มหา. (ไทย) ๑/๑๖๘-๑๖๙/๑๓๙-๑๔๐.

^๖ พุทธศาสนิกขุ และปัญญานันทิกขุ, กรรมตามหลักพุทธธรรม. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เพชร
ประกาย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑-๑๓.

^๗ สมเด็จพระญาณสังวร, หลักพระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๙: (โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย,
๒๕๕๐), หน้า ๒๗๑-๒๗๒.

วาทา หมายถึง พูด ทำทางใจ หมายถึง คิด แต่เรียกรวมกัน เป็นการทำทุกอย่าง เพราะพูดก็ต้องทำ คือทำการพูด จะคิดก็ต้องทำ คือ ทำการคิด การทำ แปลอีกความหมายหนึ่ง กิจการที่บุคคลทำ (๒) กฎแห่งกรรม เป็นกฎธรรมชาติว่าด้วยเหตุและผล กรรม ในหนังสือ กรรมตามหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต)^{๘๘} ที่กล่าวไว้ว่า พุทธธรรม หมายถึง ผลกรรม มีร่างกายคือมีผลกรรม เป็นผลกรรม เรียกว่า กรรมเก่า การกระทำเดี๋ยวนี้ เรียกว่า กรรมใหม่ เพราะสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงมี พอตาเห็นรูปก็เกิดจักขุวิญญาณ ตาก็มีขึ้นมาอย่างนี้ พอหูได้ยินเสียงเกิดโสตวิญญาณ หูก็เกิดขึ้นมา เป็นปฏิภิกิริยาที่เกิดขึ้น เรียกว่ากรรมเก่า ถ้าทำอะไรลงไปอีกจะเป็นกรรมใหม่ จะมีผลเป็นทุกข์ พอทำการกรรมใหม่เสร็จ ความร้อนใจเกิดขึ้นก็เป็นสัตว์นรก ความกลัวเกิดขึ้น ก็เป็นอสุรกาย ความโลภเกิดขึ้นก็เป็นเปรต ความโง่ความหลงเกิดขึ้นก็เป็นสัตว์เดรัจฉาน เรียกว่า ภพ เกิดขึ้นแล้ว ยังไม่ทันลุกขึ้นจากที่นั่งที่มีความคิดอย่างนี้ ก็มีภพใดภพหนึ่งที่ได้เข้าถึง และเสวย หรืออาจจะเป็นสวรรค์ จะร้อนนุ่เป็นนรก (๓) การบำเพ็ญบารมี การสละชีวิตเพื่อผู้อื่น การบริจาคทานจนต้องถูกขับจากเมือง การพากเพียรอดทนทำหน้าที่แม้มองไม่เห็นโอกาสจะสมหวัง

อิทธิพลของพระสูตรอุณหสสะวิชัยในสังคัมล้านนา ประกอบด้วย(๑) ความเชื่อใน อานุกาพแห่งพระรัตนตรัย อานุกาพพุทธมณฑลพระปริตร คนที่สวดบริกรรมพระปริตรนั้น สามารถระงับความทุกข์ทรมานอันเกิดจากอาการเจ็บไข้ กำจัดเสนียดจัญไรทุกประการให้หายได้ ภูพิชรายที่มุ่งจะกัดไม่สามารถอ้าปากได้ คนที่ถูกงูพิษกัดก็สามารถระงับพิษถอนพิษออกได้ โจรอันธพาลที่มุ่งจะทำอันตรายก็กลับใจมารักและเมตตา ช่างที่ ด้รายครั้นวิ่งเข้ามาใกล้ก็เชื่องหมอบสงบนิ่ง แม้ย่าพิชที่ดื่มเข้าไปแล้ว ก็หมดพิษ (๒) ความเชื่อในการต่ออายุให้ยืนยาว ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)^{๘๙} ที่กล่าวไว้ว่า ธรรม ๕ ประการนี้ เป็นสิ่งที่คนปรารถนา นำใคร่ นำพอใจ เป็นของหาได้ยากในโลก กล่าวคือ อายุ วรรณะ สุข ยศ สวรรค์ (๓) ความเชื่อในความสุขของชีวิต (๔) ความเชื่อในความสามัคคี ธรรมเครื่องอยู่อย่างผาสุก^{๙๐} ว่า ญาณทัสสนะที่ประเสริฐอันสามารถที่ประเสริฐอันสามารถ วิเศษยิ่งกว่าธรรมของมนุษย์ซึ่ง

^{๘๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), กรรมและนรกสวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๑๐๑-๑๐๒.

^{๘๙} พระธรรมปิฎก (ประยูร ปยุตโต), อายุยืนอย่างมีคุณค่า, หน้า ๑-๒.

^{๙๐} ม.มู. (ไทย) ๑๒/๓๒๘/๓๖๐-๓๖๒.

เป็นเครื่องอยู่อย่างผาสุกที่เธอทั้งหลายผู้ไม่ประมาท มีความเพียร อุทิศกายและใจอยู่อย่างนี้ได้ บรรลุแล้ว การสั่งตจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลายแล้วบรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจารณ์ ปีติ และ สุขอันเกิดจากวิเวกอยู่ตามกำหนดเวลาที่มุ่งหวังนี้ คือญาณทัสสนะที่ประเสริฐอันสามารถ วิเศษ ยิ่งกว่าธรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นเครื่องอยู่อย่างผาสุก เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร อุทิศและ กายอยู่

ดังนั้น จากข้อมูลการวิจัยในประเด็นการศึกษาวิเคราะห์พระสูตรอุณหสสะวิชัยใน ล้านนา สรุปได้ว่า ทำให้เกิดการพัฒนาด้านตนเอง ช่วยขัดเกลาจิตใจ ให้รู้จักการอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุข ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และถือเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ดำรง อยู่ต่อไปได้สาระธรรมความเชื่อที่ช่วยควบคุมสังคมให้สงบสุข ทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างได้รับผล พलयได้ คืออานิสงส์ที่ได้ประกอบพิธีกรรมสืบชะตานี้ เพื่อให้รอดพ้นจากความทุกข์การ ทุกข์ใจ สังคมก็สามารถพึ่งตนเอง และ ทำให้เกิดความสันติสุขต่อ สังคม ประเทศชาติต่อไป

บทสรุป

ผลการวิจัยในประเด็นการศึกษาวิเคราะห์พระสูตรอุณหสสะวิชัยในล้านนา เห็นได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นในการนำพระสูตรอุณหสสะวิชัยในล้านนา ไปสวดสืบชะตาให้เกิด ความอยู่เย็นเป็นสุขในชีวิตและบุคคลรอบข้าง และเป็นการสร้างบารมีและคุณประโยชน์ต่อ พระพุทธศาสนา จากการมีส่วนร่วมของตนเองที่ได้ปฏิบัติและช่วยขัดเกลาจิตใจของตนเองให้ รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม สาระธรรมความเชื่อทั้งหมดที่ปรากฏในพระสูตรอุณหส สะวิชัยในล้านนา เป็นสาระธรรมที่ช่วยควบคุมสังคมให้มีความสุข และนำไปสู่การสร้าง ประโยชน์เพื่อตนเองและให้ประโยชน์ทางอ้อม คือ ทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างนั้นพलयได้รับอานิสงส์ ที่ตนเองได้ปฏิบัติไปด้วย แม้ผู้ปฏิบัติจะไม่รู้ตัวก็ตามว่าได้สร้างประโยชน์แก่ผู้อื่น จากการปฏิบัติ ของตน เพราะมุ่งแต่การทำเพื่อตนเองเป็นหลักไม่ได้สังเกตสิ่งที่อยู่รอบข้าง เพื่อให้ตนเองรอด พ้น จากความกลัวที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง เพราะในส่วนลึกของจิตใจ เชื่อว่าไม่สามารถ พึ่งใครได้นอกจากตัวเองจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นในทางที่ถูกต้อง ตรงกับพุทธสุภาษิตที่กล่าวว่า “อตตา สุทนต์ ปุริสสส โขติ” ตนที่ฝึกดีแล้ว เป็นแสงสว่างของบุรุษ พระครูก็ถวายสนธิ

วัฒน์ ผศ.(สมาน กลยานธมโม (พรหมอยู่)^{๑๑} ที่กล่าวไว้ว่า อานุภาพพุทธมนต์พระปริตร คนที่
สวดปริกรรมพระปริตรนั้นสามารถระงับความทุกข์ทรมานอันเกิดจากอาการเจ็บไข้ กำจัด
เสนียดจัญไรทุกประการให้หายได้ ภูพิชร้ายที่มุ่งจะกัดไม่สามารถอ้าปากได้ คนที่ถูกภูพิชกัดก็
สามารถระงับพิษถอนพิษออกได้ โจรอันธพาลที่มุ่งจะทำอันตรายก็กลับใจมารักและเมตตา ช้าง
ที่ดุร้ายครั้งวิ่งเข้ามาใกล้ก็เชื่องหมอบสงบนิ่ง แม้นยาพิษที่ดื่มเข้าไปแล้ว ก็หมดพิษ (๒) ความเชื่อ
ในการต่ออายุให้ยืนยาว พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)^{๑๒} ที่กล่าวไว้ว่า ธรรม ๕ ประการนี้
เป็นสิ่งที่คนปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นของหาได้ยากในโลก กล่าวคือ อายุ วรรณะ สุข ยศ
สวรรค์ (๓) ความเชื่อในความสุกของชีวิต (๔) ความเชื่อในความสามัคคี ธรรมเครื่องอยู่อย่าง
ผาสุก^{๑๓} ว่า ญาณทัสสนะที่ประเสริฐอันสามารถที่ประเสริฐอันสามารถ วิเศษยิ่งกว่าธรรมของ
มนุษย์ซึ่งเป็นเครื่องอยู่อย่างผาสุกที่เธอทั้งหลายผู้ไม่ประมาท มีความเพียร อุทิศกายและใจอยู่
อย่างนี้ได้บรรลุแล้ว การสังัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลายแล้วบรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจารณ์
ปิติ และสุขอันเกิดจากวิเวกอยู่ตามกำหนดเวลาที่มุ่งหวังนี้ คือญาณทัสสนะที่ประเสริฐอัน
สามารถ วิเศษยิ่งกว่าธรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นเครื่องอยู่อย่างผาสุก เป็นผู้ไม่ประมาท มีความ
เพียร อุทิศและกายอยู่

ข้อเสนอแนะ

ตามที่ได้วิจัยได้ศึกษาถึงการศึกษาวีเคราะห์พระสูตรอุณหัสนะวิชัยในล้านนา
เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ และเลือกกลุ่มพระสงฆ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสืบชะตาในพื้นที่นั้น
เพื่อศึกษาความเป็นมาและความคิดเห็น สาระธรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อประชาชนในล้านนา
ความเชื่อในการร่วมพิธีกรรมสืบชะตาอันมีความเกี่ยวข้องในการสวดพุทธมนต์ใช้อุณหัสนะวิชัย
สูตรเป็นหลักด้วย สามารถต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

^{๑๑} พระครูกัลยาณสิทธิวัฒน์ ผศ.(สมาน กลยานธมโม (พรหมอยู่), การสวดนพเคราะห์อานุภาพ
พุทธมนต์กำจัดทุกข์โศกโรคภัย, หน้า ๒๑-๒๒.

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), อายุยืนอย่างมีคุณค่า, หน้า ๑-๒.

^{๑๓} ม.มู. (ไทย) ๑๒/๓๒๘/๓๖๐-๓๖๒.

๖๔ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘)

๑. ผู้สนใจควรมีการศึกษาความหมายของบทสวดมนต์ที่นำมาสาธยายมนต์แต่ละบทในการประกอบพิธีกรรมแต่ละครั้ง ให้ได้รู้และเข้าใจตามสาระธรรม

๒. ผู้สนใจควรมีการศึกษาใจความของบทสวดที่นำมาสวดในการประกอบพิธีกรรมให้มีความเข้าใจถึงหลักความเป็นจริงตามความเป็นจริง

๓. ผู้สนใจควรมีการศึกษาหลักพุทธพจน์ โดยใช้เอกสารประกอบเพิ่มเติมและศึกษาจากผู้รู้ในด้านที่ชำนาญเฉพาะทางด้านภาษาบาลี

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

จอม บุญตาเทศ. **มหาอาณิสสส์ ๑๐๘ กัณฑ์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๔๕.

นายประสิทธิ์ ขอบรูป ผู้แปลภาษาล้านนา. **อุณหสสะวิชัย.** หอไตรวัดสูงเม่น ตำบลสูงเม่น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่, ๒๕๕๗.

พุทธทาสภิกขุ และปัญญานันทภิกขุ. **กรรมตามหลักพุทธธรรม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพชรประกาย, ๒๕๕๐.

สมบูรณ์ ตาสนธิ. **กว่าจะเป็นพระพุทธเจ้า.** นนทบุรี: บริษัทอิงค์ปิยอนต์บุ๊คส์จำกัด, ๒๕๕๔.

พระครูกัลยาณสิทธิวัฒน์ ผศ.(สมาน กลยาณธมโม (พรหมอยู่). **การสวดนพเคราะห์อาณานภาพุทธมนต์กำจัดทุกข์โสภโรครภัย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ปรีชา ช่างขวัญยืน. (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๒). **“สังฆธรรมตามทัศนะของพระพุทธศาสนา”.** บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมที่ช่วยให้อายุยืน: มุมธรรมะ.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.dra.go.th/module/attach_media/sheet2520090320023703 [๙ ม.ค. ๒๕๕๗].

